

3000 korona jutalmat oszt ki az ott eljáró tisztviselők között.

Elnök a közgyűlés folytatását december 11-ikére, hétfőre halasztotta.

Az egyetemek.

— Szeged főiskolát kap. —

(Saját tudósítónktól.) Pénteken terjesztette a képviselőház elé Zichy János gróf kultuszminiszter a *debreceni és a pozsonyi magyar királyi tudományegyetemek felállításáról szóló törvényjavaslatát*. A javaslatnak mindössze hét paragrafusa van, s a törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi, a belügyi és a pénzügyminiszteriumok bizatnak meg.

A miniszter terjedelmes és alapos indoklásban a harmadik egyetem egész történetét elmondja. A mozgalmat 1876-ban a pozsonyi jogakadémia tanárai indították meg, akik emlékiratban a jogakadémia egyetemmé való kibővítését kérték Deák Ferenc-egyetem néven. Trefort 1885-ben elkészítette törvényjavaslatát a pozsonyi egyetemről, de Szeged, Győr és Kassa is jelentkeztek egyetemért. A budapesti egyetem nagy túltömöttsége általánosan életben tartotta a kérdést.

A következő miniszter. Csáky Albin gróf, ellene volt a harmadik egyetem felállításának, ugyancsak ellene volt utódja, Eötvös Lóránt gróf is. Ebben az időben jelent meg Berzeviczy Albert nagy tanulmánya erről a kérdésről, amely ugyyszólván eldöntötte a kérdést. Még pedig a harmadik egyetem javára.

Néhány statisztikai táblázatot is közöl a tervezet, amelyből megtudjuk, hogy legtöbb egyeteme a német birodalomnak van: 21, utána Anglia következik: 18, majd Olaszország: 17, Franciaország 16 egyetemmel. A tervezet szerint Pozsonyban jogi, természettudományi és orvosi fakultás lesz, Debrecenben pedig református hittudományi, jogi, bölcsészeti és természettudományi.

A törvényjavaslatot a miniszter a következőkben okolta meg:

— Ugy vélem, hogy Magyarországnak sok egyetemre van még szüksége. A természetes fejlődése az egyetemek számát lényegesen szaporítani fogja, de jelenleg nem áll elég anyagi és szellemi erő rendelkezésre. *A debreceni és pozsonyi egyetemeket is csak fokozatosan lehet fejleszteni.*

— Megvallom, nem volt könnyű az öt versenyző város, Debrecen, Pozsony, Szeged, Kassa és Pécs közül a két új egyetem székhelyét kiszemelni. Mind az öt város méltó volt az egyetemre. Pozsonynál döntött a kórház, amely legnagyobb ilyen intézménye a vidéknek s megkönnyítette az orvosi fakultás fölállítását. A másik új egyetemnek az Alföldre kellett kerülnie s Szeged és Debrecen között kellett választani. Mindkét város büszkesége az országnak s mindkettő nagy áldozatokra volt hajlandó. Debrecen mellett azért történt a döntés, mert a debreceni protestáns főiskola évszázados multja jogot formált az egyetemre.

— Szeged város jogos aspirációit a nem tulmessa jövőben talán más főiskolai tervvel fogom kielégíteni. Nézetem szerint az Alföld délvidékének oly berendezési főiskolák felelnek meg legjobban, amelyek gazdasági, kereskedelmi és technikai téren nyújtanak alkalmat felsőbb képzésre.

Lázár György dr polgármester értesülése szerint Szeged egyetemi rangfokozaton álló gazdasági ipari és kereskedelmi főiskolát kap, amely gazdasági főtiszteket, ipari felügyelőket, gyárigazgatókat és vasuti tisztviselőket fog nevelni és ahol jogi és technikai fakultás is lesz.

Miért mondott le Konrád, a vezérkar főnöke?

— A trónörökös nyilatkozata. —

(Saját tudósítónktól.) A reggeli lapok jelentették, hogy hűtendorfi Konrád báró, a vezérkar főnöke lemondott állásáról. Tájékozott magyar kormánykörökben úgy vannak értesülve, hogy Konrád a vezérkar főnöke, a kiváló katona és szakember kizáróan azért hagyta el a helyét, mivel katonai programját nem tudta megvalósítani abban a gyors tempóban, amint ő kizáróan katonai nézőpontból megvalósítani szeretne volna. A vezérkar főnökének a hadsereg fejlesztésére irányuló törekvéseit abban a gyors tempóban sem a parlamentek, sem a kormányok megvalósítani nem tudták és ez a körülmény birta rá, hogy állását odahagyja. Konrád kizáróan katona volt és a politikai lehetőségeket teljesen figyelmen kívül hagyta.

A vezérkar főnöke tegnap délelőtt jelentkezett kihallgatáson a királynál. A kihallgatáson állásától való fölmentését kérte, amire a felség hozzájárult. Kevéssel a kihallgatás után Bolfrass báró főhadsegéd, a király katonai irodájának főnöke a hadügyminiszteriumba hajtattott, ahol Auffenberg lovag hadügyminiszterrel közölte a felség döntését. Auffenberg hadügyminiszter később kihallgatáson jelent meg Ferenc Ferdinánd trónörökösnek a Belvederében.

Konrád báró utóda a Reichspost jelentése szerint Potiorek gyalogsági tábornok, csapatfelügyelő. Bosznia és Hercegovina jelenlegi tartományi kormányzója lesz.

Ferenc Ferdinánd trónörökös kabinetirodájára részéről a következő kommunikét tették fűzzé:

Régóta köztudomású már, hogy Aehrenthal gróf külügyminiszter és Konrád báró vezérkari főnök között véleményeltérés van. A külügyminiszternek azért van szüksége a létszámemelésre, mert vele külpolitikáját akarja támogatni. Viszont a vezérkari főnöknek az volt a nézete, hogy csak úgy láthatja el hivatalát, ha a külügyi eseményeket a maga részéről is figyelemmel kíséri. Az utóbbi időben az ellentét a külügyminiszter és a vezérkari főnök között annyira kiélesedett, hogy a helyzet tarthatatlanná vált. Minthogy az uralkodó az általános helyzetre való tekintettel a külügyek vezetésében személyi változást nem talált megengedhetőnek, a vezérkar főnöke volt kénytelen visszalépni. Érthető, hogy Ferenc Ferdinánd királyi herceg igen nehezen látja a vezérkari főnök távozását, de mint engedelmes katona beletnyugodott a legfelsőbb döntésbe. A vezérkari főnök teljes kegyelemben távozik állásából, s ő felsége hadseregi felügyelőnek szemetelte ki. A trónörökös külön kihallgatáson biztosította a vezérkar volt főnökét változatlan nagyrabecsüléséről és kegyéről.

A közlemény, minthogy ez az első eset, hogy a trónörökös ily módon a nyilvánosság elé lép, Bécsben óriási szenzációt kelt.

Kitört az orosz-perzsaháború! A Times-nek jelentik Teheránból: A perzsa parlament, a medslisz, egyhangulag azt határozta, hogy az orosz ultimátumban foglalt követeléseket nem teljesíti. Az orosz ultimátummal foglalkozó albizottság tagjai kijelentették, hogy az egész parlament egyhangulag az orosz követelések ellen van. A perzsa kormány tegnapi kérését az ultimátum határidejének kitolását illetőleg Oroszország visszautasította. Az egész országban nagy az izgalom. A parlamentben általánosan az a nézet, hogy Perzsia nem adhatja fel függetlenségét és nem hátrálhat meg Oroszország előtt annyira, hogy lemondana szu-

rén jogáról. Szentpétervárról jelentik, hogy Oroszország az ultimátum visszautasítása miatt elrendelte a hadsereg mozgósítását. Igv. ha valami rendkívüli körülmény közbe nem jön, a háboru elkerülhetetlen.

A képviselőház ülése.

— Soron a kereskedelmi tárca. —

(Saját tudósítónktól.) A Ház mai ülésén megkezdte a kereskedelmi tárca költségvetésének általános vitáját. A vitában ma mind a két oldalról többen vettek részt s valamennyi főlshózáson végighúzódtott az államvasutak mai állapotának és hiányos teljesítőképességének kritikája. Reök Iván tápéi képviselő a Duna-Tisza-csatorna megaloktását sürgette. A kereskedelmi tárca általános vitája valószínűen még egy egész ülésnapot lefoglal.

Az ülésen Návay Lajos elnökölt. A választ váró interpellációk jegyzékének bemutatása kapcsán az elnök figyelmeztette a minisztereket a válaszadás köteleességére. Az elnök bejelentette azt is, hogy a kereskedelmi miniszter a tárcája tárgyalása során esetleg szükséges fölvilágosítások megadásával Stettina József államtitkárt bizta meg.

Az ülésnek érdekessége az volt, amikor Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter betérjesztette a debreceni és a pozsonyi egyetem fölállításáról szóló törvényjavaslatot. A Ház a javaslatot a közoktatási és a közgazdasági bizottsághoz utasította.

A Ház üléséről ez a tudósítás szól:

Návay Lajos elnök féltizenegykor nyitotta meg az ülést. Napirenden van az 1912. évi állami költségvetés részletes tárgyalása.

A jegyzőkönyv hitelesítése és az előterjesztések után

Zichy János gróf kultuszminiszter betérjeszti a debreceni és a pozsonyi tudományegyetemről szóló törvényjavaslatot. (Éljenezés.)

Polónyi Géza reflektál Heltai Ferenc és Farkas Pál tegnapi beszédére. Heltai Ferencnek, aki igazgatója volt azelőtt is a gázgyárnak, tudnia kellett a fővárosnak a gázgyárral kötött szerződésről, ha másképen nem, levéltári adatokból.

Heltai Ferenc: Azt mondtam és mondom, hogy a 79-ben létrejött szerződés keletkezésére semmiféle befolyással nem voltam, mert sokkal fiatalabb bizottsági tag vagyok, legfőlebb az az idegenvezető lehetett befolyással, akiről Vázsonyi beszélt. Polónyi becsületét nem akarta sérteni.

Polónyi Géza: Arról nem is volt szó!

Heltai Ferenc: Csak azt mondtam, hogy ön már 79-ben is bizottsági tag volt.

Polónyi Géza: Nem voltam, csak 1881 óta vagyok.

Heltai Ferenc: Akkor visszavonok mindent, elesik az egész.

A rövid vita után Heltai Ferenc, a kereskedelmi tárca előadója ismerteti a kereskedelmi tárca költségvetését. Bemutatja a tárca mérlegét, amely az idén harminchat millió koronával kedvezőbb. Ismerteti az egyes tételeket, a beruházásokat. Az utak kiépítését és államosítását, mint országos érdeket sürgeti és kéri a kereskedelmi minisztert, találjon fedezetet ennek a költségeire.

Az államvasutak bajairól beszél. A hiányokat pótolni kell. Legnagyobb baj, hogy egyik ügyosztály nem törődik a másikkal. Ennek oka a fizetési és előléptetési rendszer. Soron kívül 25 százalék léphet elő. Ha most leszámítjuk a protekciókat...

Lengyel Zoltán: Akkor nem marad semmi.

Heltai Ferenc: Nem épen semmi, de nagyon kevés. (Derűtség.) Ezt a nagy kérdést meg kell oldani, meg van győződve, hogy ezzel sok bajnak az oka tűnik el.

Legfontosabb kérdés az államvasutak jövedelmezősége, az anyagbeszerzés és az anyagfelhasználás módja. Nálunk minden vasut külön-külön szerzi be az anyagszereit,